

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 474/2022-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Ondrej Polák, s. r. o., Železničná 90/12, Považská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Polák, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Cpr 10/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Cpr 10/2018 **porušené bolo**.
2. Okresnému súdu Bratislava III **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Cpr 10/2018 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **2 500 eur**, ktoré je Okresný súd Bratislava III **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi **priznáva** náhradu trov konania **384,08 eur**, ktoré je **povinný** Okresný súd Bratislava III zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 474/2022 z 26. októbra 2022 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Cpr 10/2018. Sťažovateľ navrhuje prikázať okresnému súdu konať

v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov. Požaduje finančné zadosťučinenie 6 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ uviedol, že v súdnom konaní ako žalobca žaluje žalovaného obchodnú spoločnosť [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], o neplatnosť výpovede a náhradu mzdy. V tejto spoločnosti pracoval od 1. mája 1996, naposledy ako zmenový majster. Súčasne bol aj akcionárom žalovaného a do 18. decembra 2017 zastával i funkciu člena dozornej rady spoločnosti, keď mimoriadne valné zhromaždenie spoločnosti prijalo niekoľko zásadných uznesení, ktoré rozhodujúcim spôsobom zmenili pomery v spoločnosti. Akcionári vlastníaci 44 % akcií spoločnosti boli odstavení od akéhokoľvek podielu na riadení spoločnosti a boli pripravení o majetok v spoločnosti. V podstate išlo o protiprávny prevrat spoločnosti a odstavenie určitých akcionárov a funkcionárov spoločnosti. Sťažovateľ sa stal nepohodlným zamestnancom a 5. januára 2018 prevzal výpoveď podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce s tým, že sa stal nadbytočným zamestnancom.

3. Pracovný pomer sa mal skončiť uplynutím trojmesačnej výpovednej lehoty 30. apríla 2018. Rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 8Cb 3/2018 z 19. decembra 2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 8 Cob 15/2019 z 27. mája 2020 bolo právoplatne rozhodnuté, že všetky uznesenia obchodnej spoločnosti z 18. decembra 2017 sú neplatné.

4. Z ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný priebeh konania:

4.1. Žaloba o neplatnosť výpovede bola podaná 11. júna 2018. Dňa 26. júla 2019 (viac ako rok po podaní žaloby) vyzval súd sťažovateľa na odstránenie väd podania – žaloby (nečitateľné splnomocnenie advokátskej kancelárie, doplnenie odôvodnenia žaloby v časti uplatňovanej náhrady mzdy, riadnu špecifikáciu petitu žalobného návrhu (č. l. 47 a 48).

4.2. Vady žaloby sťažovateľ odstránil podaním z 19. augusta 2019.

4.3. Dňa 7. februára 2020 súd doručil sťažovateľovi vyjadrenie žalovaného k žalobe z 13. novembra 2019 a vyzval ho, aby sa k nemu vyjadril (stanovisko zaslal sťažovateľ súdu 20. februára 2020).

4.4. Podaním z 31. januára 2022 právny zástupca sťažovateľa rozšíril a doplnil dôvod neplatnosti výpovede a aktualizoval výšku náhrady mzdy spolu na 39 482,08 eur (č. l. 129).

4.5. Okresný súd však nekoná, resp. nie sú sťažovateľovi známe žiadne opatrenia alebo činnosť súdu v jeho veci.

5. Zbytočné priet'ahy v konaní boli spôsobené nečinnosťou súdu v období od podania žaloby, t. j. od 11. júna 2018 do 26. júla 2019, a v období od februára 2020 až doteraz.

6. Predmetné konanie sa začalo pred štyrmi rokmi a štyrmi mesiacmi. Dosiaľ súd nezačal v merite veci konať, nenariadil ani jediné pojednávanie. Rozhodnutie vo veci samej a právoplatné ukončenie sporu je tak v nedohľadne. Vzhľadom na to, že ide o pracovnoprávny spor, spor o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, ktorý zásadne ovplyvňuje sociálnu situáciu a situáciu rodiny sťažovateľa, podáva túto ústavnú sťažnosť v nádeji, že dôjde k výraznému posunu a aktivite súdu, ktorá povedie k skorému rozhodnutiu a ukončeniu sporu. Priet'ahmi v súdnom konaní sťažovateľovi vznikla aj nemajetková ujma, a preto žiada priznať finančné zadosťučinenie.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti nevyjadril, len pripojil stanovisko zákonnej sudkyne, ktorá uviedla chronológiu jednoduchých procesných úkonov súdu od podania žaloby.

II.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že vyjadrenie okresného súdu považuje za irelevantné, pretože zákonná sudkyňa bez komentára iba vymenúva úkony, ktoré súd od podania žaloby v júni 2018 vykonal. Posledným úkonom súdu je vydanie uznesenia zo 7. novembra 2022, ktorým súd spojil konanie sp. zn. 21Cpr 10/2018 s konaním sp. zn. 21Cpr 8/2018. Mimochodom, tento návrh na spojenie vecí sťažovateľ podal už v žalobe v konaní sp. zn. 21Cpr 8/2018 v júni 2018. Súd vtedy na tento návrh nijako nereagoval.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

10. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že postupom (nečinnosťou) okresného súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

13. Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že súd bol celkovo nečinný a vo veci neuskutočnil žiadne úkony (II. ÚS 4/03, II. ÚS 229/04, II. ÚS 52/05), ako to bolo aj v tomto prípade (ústavný súd za relevantné a podstatné úkony nepovažuje zasielanie výziev a doručovanie vyjadrení sporovým stranám, ako to vyplýva z bodu 4.1 až 4.3).

14. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľa, ktoré malo ovplyvniť priebeh konania, okresný súd takisto nič neuviedol. Ani ústavný súd nezistil významné dôvody, ktoré by mu pripísal na ťarchu, hoci vady žalobného návrhu boli zrejmé, ako sa presvedčil ústavný súd zo spisu. Súčasne tiež nepodal v čase nečinnosti súdu sťažnosť na prietahy predsedovi okresného súdu, ktorá mohla zrýchliť postup okresného súdu. Okrem toho okresný súd úpravou zo 4. februára 2022 doručoval podanie sťažovateľa z 31. januára 2022 (č. l. 129) na vyjadrenie žalovanému. Dňa 30. marca 2022 bola okresnému súdu doručená žiadosť žalovaného, že mu nebolo doručené podanie sťažovateľa z č. l. 129. Uznesením č. k. 21 Cpr 10/2018-140 zo 7. novembra 2022 okresný súd spojil na spoločné konanie veci vedené pod sp. zn. 21 Cpr 10/2018 a sp. zn. 21 Cpr 8/2018 (v tejto veci ide o neplatnosť výpovede manželky sťažovateľa, pozn.).

15. Vo vzťahu ku konaniu okresného súdu je zrejmé, že v takej citlivej veci, ako je táto, sa neuskutočnilo ani jediné pojednávanie. To znamená, že okresný súd nezvolil procesný postup v súdnom konaní smerujúci k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza. Ústavný súd pri posudzovaní ústavnej sťažnosti bral zreteľ na okolnosť, že napadnuté konanie predstavuje pracovnoprávny spor patriaci do kategórie najcitlivejších konaní, ktoré si vyžadujú zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup, ktorý však v tejto veci absentoval.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie označeného práva sťažovateľa postupom (nečinnosťou) okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku nálezu).

17. Keďže konanie ešte nie je právoplatne skončené, ústavný súd vo výroku tohto nálezu v tomto štádiu konania prikázal, aby okresný súd vo veci konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku nálezu) v konaní vedenom už po spojení vecí.

IV.

Finančné zadost'učinenie

18. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadost'učinenia za nemajetkovú ujmu, ktorá mu vznikla, v sume 6 000 eur, ktorú považuje za primeranú.

19. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

20. Ústavný súd pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení bral do úvahy dĺžku rozhodovania okresného súdu, charakter napadnutého konania a ďalšie skutočnosti vyplývajúce z hodnotenia veci ústavným súdom v bodoch 14 až 17.

21. Na základe uvedeného ústavný súd považuje za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie v sume 2 500 eur za nečinnosť v konaní spôsobenú postupom okresného súdu (bod 2 výroku nálezu).

V.
Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur, ktorú aj požadoval, pretože nie je vyššia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Náhradu za úkon právnej služby – repliku doručení ústavnému súdu 5. decembra 2022, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože jej obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

24. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu